

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO INICIATIVU (bez posouzení dopadů)

NÁZEV INICIATIVY	Odstranění překážek při uzavírání smluv o nákupu elektřiny
PŘÍSLUŠNÉ GR – ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ	ENER – C1/C3
PRAVDĚPODOBNÝ DRUH INICIATIVY	doporučení Komise
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	2. čtvrtletí 2026
DALŠÍ INFORMACE	–

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Směrnice o obnovitelných zdrojích energie (směrnice (EU) 2018/2001 ve znění směrnice (EU) 2023/2413) a nařízení o trhu s elektřinou (nařízení (EU) 2019/943 ve znění nařízení (EU) 2024/1747) podporují vypracování smluv o nákupu elektřiny. Jedná se o dlouhodobé bilaterální smlouvy mezi výrobcí elektřiny a spotřebiteli. Tyto smlouvy pomáhají financovat nová zařízení na výrobu čisté energie a zároveň zajišťují stabilní ceny pro spotřebitele. Cílem obou výše uvedených právních aktů je odstranit regulační i neregulační překážky při uzavírání smluv o nákupu elektřiny. Nařízení o trhu s elektřinou rovněž vyžaduje, aby Evropská komise posuzovala, kde překážky přetrvávají, a poskytovala členským státům EU vodítko při jejich odstraňování. Nové doporučení bude vycházet z předchozího doporučení Komise o usnadnění smluv o nákupu elektřiny, které bylo přijato v květnu 2022.

Problém, který má iniciativa řešit

Ceny elektřiny v Evropské unii jsou přibližně třikrát vyšší než na jiných hlavních světových trzích. To má dopad na konkurenceschopnost průmyslu v EU a ovlivňuje to atraktivitu tohoto regionu pro investory. Důvodem je strukturální závislost Evropské unie na dovážených fosilních palivech. Tento dovoz je často stále potřebný, aby bylo možné vyrábět dostatek elektřiny k uspokojení poptávky, což vede k prudkému nárůstu cen. Evropská unie každoročně zaplatí přibližně 400 miliard eur za dovoz ropy a zemního plynu, což jsou náklady, které v důsledku geopolitických událostí stále rostou.

Je proto třeba snížit vliv fosilních paliv na výši účtu za elektřinu v EU.

Na straně nabídky dosáhla výroba energie z obnovitelných zdrojů, zejména větrné a solární energie, v tomto směru velkého pokroku. Ceny jsou mnohem nižší, pokud je dominantním zdrojem pro uspokojení poptávky po elektřině čistá energie, a nikoli fosilní paliva. Podle Eurostatu byl v roce 2019 podíl fosilních paliv používaných k výrobě elektřiny stále vyšší než podíl obnovitelných zdrojů. V roce 2024 však obnovitelné zdroje představovaly 47 % a jaderná energie 23 % elektřiny vyrobené v EU, zatímco fosilní paliva představovala pouze 29 %. Klíčovou politickou hnací silou tohoto zásadního vývoje je cíl EU v oblasti energie z obnovitelných zdrojů pro rok 2030, jak je stanoven v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie.

Na straně poptávky snižují dlouhodobé smlouvy závislost na krátkodobých cenách elektřiny, které podléhají volatilitě trhu. Nabízejí spotřebitelům stabilní ceny elektřiny a omezují vliv cenových výkyvů. Jedná se o klíčový aspekt revidovaného nařízení o trhu s elektřinou, které podporuje zavádění výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv, smluv o nákupu elektřiny (hlavní forma soukromých bilaterálních dlouhodobých smluv o nákupu elektřiny) a dlouhodobých trhů s elektřinou s cílem poskytnout dostatečné možnosti zajištění.

Smlouvy o nákupu elektřiny jsou hlavním nástrojem k řešení základních problémů ovlivňujících nabídku a poptávku. Na jedné straně tyto dlouhodobé smlouvy umožňují financování nových zařízení na výrobu čisté energie, což přispívá ke snížení úlohy fosilních paliv při výrobě elektřiny. Na druhé straně umožňují spotřebitelům, zejména v průmyslu a odvětví služeb, dlouhodobě zajistit stabilní ceny pro svou potřebu.

Podle společnosti Pexapark, softwarové a poradenské firmy, bylo v EU v roce 2024 podepsáno téměř 300 smluv o nákupu elektřiny. Díky tomu mohla být vystavena zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů s kombinovanou kapacitou 14 GW. Trh se smlouvami o nákupu elektřiny se v EU od roku 2018 zvýšil pětinasobně a vykazuje další rozvojový potenciál, a to jak z hlediska zeměpisného pokrytí, tak z hlediska okruhu potenciálních zákazníků.
Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)
Rozvoj trhů se smlouvami o nákupu elektřiny má zásadní význam pro dosažení cílů EU, zejména cíle v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů, jak je uvedeno v příslušné směrnici. Překážky pro uzavírání smluv o nákupu elektřiny na vnitrostátní úrovni lze považovat za překážky volného pohybu služeb a kapitálu v celé EU. V kontextu jednotného trhu EU a hluboce propojených trhů s elektřinou mají přeshraniční trhy se smlouvami o nákupu elektřiny značný potenciál. Podle společnosti Pexapark však v roce 2024 představovaly tyto typy smluv pouze 0,5 GW výroby elektřiny. Právní předpisy Evropské unie se zabývají aspekty rozvoje trhu se smlouvami o nákupu elektřiny, které lze účinněji řešit na úrovni EU. Účelem tohoto doporučení je poskytnout členským státům EU pokyny ohledně aspektů, které je třeba řešit na vnitrostátní úrovni.
Právní základ
Článek 292 Smlouvy o fungování Evropské unie
Praktická potřeba opatření na úrovni EU
B. Čeho má iniciativa dosáhnout a jakým způsobem
Cílem doporučení je pomoci odstranit regulační i neregulační překážky při podpisu smluv o nákupu elektřiny. Stávající právní předpisy EU již některé z těchto překážek identifikovaly. Evropská komise se snaží identifikovat další překážky. Ty mohou zahrnovat překážky ovlivňující rozvoj zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, jako jsou požadavky na vydávání povolení, a překážky, které brání účinnému fungování trhů s elektřinou. Kromě toho existují při podpisu smluv o nákupu elektřiny specifické překážky, jako jsou: • vnitrostátní předpisy, které brání podpisu přímých smluv mezi výrobcí a spotřebiteli • obtíže s přístupem k finančním nástrojům na pokrytí rizika selhání • rámec pro výměnu souvisejících záruk původu obnovitelných zdrojů energie • omezená transparentnost na trzích se smlouvami o nákupu elektřiny • nedostatek tržních platforem • omezená standardizace smluv a nedostatečné technické znalosti většiny potenciálních odběratelů při sjednávání smluv • nedostatek smluv s více odběrateli • zapracování smluv o nákupu elektřiny do účetních pravidel V doporučení se rovněž zvažuje, jak se mohou trhy se smlouvami o nákupu elektřiny přizpůsobit rostoucím výzvám na trzích s elektřinou a čistou energií. Mezi tyto výzvy patří zejména řešení nárůstu počtu hodin s nulovou nebo zápornou cenou a uspokojení potřeby větší flexibility systému. Tato flexibilita je nezbytná k absorpci výroby elektřiny z intermitentních obnovitelných zdrojů energie a k podpoře elektrifikace energetické sítě EU.
Pravděpodobné dopady
Očekává se, že doporučení bude mít dopad na postupné odstraňování některých překážek na trzích se smlouvami o nákupu elektřiny na vnitrostátní úrovni. Tím by se měl zvýšit počet těchto smluv na vnitrostátních a evropských trzích, kde jich bylo doposud podepsáno jen velmi málo. Měla by se tím rovněž zlepšit dostupnost smluv o nákupu elektřiny pro menší odběratele, a to jak na nových, tak na konsolidovaných trzích. V neposlední řadě by to mohlo vést k větším objemům soukromě financované výroby energie z obnovitelných zdrojů a k většímu odběru elektrické energie v důsledku stabilních cen.
Budoucí monitorování
Jak vyžadují právní předpisy EU, Evropská komise nyní dokončuje posouzení současného stavu trhů se smlouvami o nákupu elektřiny v Evropské unii. Tyto předpisy také vyžadují, aby Komise toto posouzení každé dva

roky opakovala a zvážila, zda na tomto základě poskytne členským státům EU další pokyny. Pravidelné hodnocení umožní Komisi monitorovat dopad doporučení.

C. Zlepšování právní úpravy

Posouzení dopadů

Evropská komise v doporučení stanoví obecný politický přístup v rozsahu, který povolují právními předpisy EU. Doporučení tak nebude zavazovat ke konkrétním opatřením. Za těchto okolností není nutné provádět posouzení dopadů.

Konzultační strategie

Cílem konzultace je shromáždit faktické podklady a podněty, které se týkají překážek na trzích se smlouvami o nákupu elektřiny v EU a jak lze tyto překážky odstranit. Výsledky konzultace doplní probíhající hodnocení Evropské komise.

Veřejná konzultace bude sestávat z této výzvy k předložení faktických podkladů a z ad hoc informačních iniciativ pro zúčastněné strany, které bude Evropská komise také organizovat. Tato výzva k předložení faktických podkladů bude zveřejněna po dobu čtyř týdnů. Odpovědi lze zasílat v kterémkoli z 24 úředních jazyků EU.

Konzultace je zacílena na tyto zúčastněné strany:

- výrobce čisté energie a zhotovitele projektů
- zhotovitele flexibilních projektů a poskytovatele flexibilních služeb
- střední a velké spotřebitele energie, včetně průmyslových odběratelů
- dodavatele elektřiny
- provozovatele elektroenergetických soustav
- zprostředkovatele na trhu se smlouvami o nákupu elektřiny, jako jsou provozovatelé tržních platforem a poskytovatelé služeb, včetně sdružení na úrovni EU zastupujících subjekty v kterékoli z těchto kategorií
- příslušné veřejné organizace, jako jsou veřejní odběratelé nebo vnitrostátní energetické regulační orgány atd.

V souladu s politikou Evropské komise v oblasti zlepšování právní úpravy, pokud jde o rozvoj iniciativ založených na nejlepších dostupných poznatcích, uvítáme rovněž příslušný publikovaný i dosud nepublikovaný vědecký výzkum, analýzy a data od těchto subjektů: výzkumných pracovníků, akademických organizací, odborných společností a vědeckých sdružení s odbornými znalostmi v oblastech souvisejících se smlouvami o nákupu elektřiny. Zejména uvítáme materiály, které shrnují současné poznatky v příslušné oblasti či příslušných oblastech.